

Juristični paberki.

V.

O zopetni dražbi.¹⁾

V tem oddelku izvršilnega reda so najbolj sporna ta-le vprašanja:

1.) Ali je dopustna ustavitev zopetne dražbe razen v §-u 154 odst. 2 izvrš. reda omenjenega slučaja?

2.) Ako se pri zopetni dražbi ne doseže najmanjši ponudek — ali glede ustavitve velja določba §-a 151 odst. 3 izvrš. reda o posestvih na kmetih in zemljiščih?

3.) Ali je po pravnomočno dovoljeni zopetni dražbi izbrisati zaznambo podelitve domika?

4.) Ali je dopusten pristop k zopetni dražbi?

Predaleč bi segalo, ako bi tu navajal vsa posamezna mnenja, ki so se pokazala o teh vprašanjih. Navesti hočem le svoje mnenje. Pripomnim pa, da na isto niti sam ne bi prisegal, zato ne, ker je prav ta tvarina najbolj pomankljivo obdelana v izvrš. redu. Žal, da doslej ni prišel v javnost, vsaj kolikor je meni znano — še noben, napominana vprašanja zadevajoč judikat najvišjega sodišča.²⁾

Ad 1.

Z domikom še ni dosežen gospodarski namen izvršbe, ampak treba je, da zdražitelj vplača obljubljeno kupnino (da izpolni dražbene pogoje), in da se s kupnino poplačajo zastavni upniki in drugi stvarni upravičenci.

V dosego tega namena sta odprti dve poti: a) ali prisiliti zdražitelja, da izpolni dražbene pogoje, b) ali pa skleniti z izreko domika pogodbo.

¹⁾ Ta razprava nam je došla, predno so »Juristische Blätter« v št. 23 t. I. začeli priobčevati članke »Wiederversteigerung itd.« *Ured.*

²⁾ V najnovejši Manzovi izdaji pri §-u 154 pod št. 2 navedena odločba je napačno citirana in je v uradni zbirki ni najti.

Naš izvršilni red ni izbral poti pod *a*), kajti nikjer ni ustanovljena pravica, siliti zdražitelja k izpolnitvi dražbenih pogojev, bodisi s tožbo ali pa z izvršbo. (Glej tudi odločbo najviš. sodišča z dne 11. marca 1902 št. 3276, Jur. Bl. št. 22.) Pač pa je izvolil drugo pot in določil v §-u 154 načelno, da je domik veljaven samo za slučaj, da zdražitelj izpolni pravočasno in redno dražbene pogoje. Če pa se hoče doseči zgoraj navedeni gospodarski namen izvršbe, potem se zdražitelja ob neizpolnitvi pogoja ne sme enostavno izpustiti iz obveze, ampak treba ustanoviti varstev, da stvarni upravičenci niso na slabšem, kakor če bi zdražitelj izpolnil dražbene pogoje. To varstvo interesov stvarnih upravičencev je zakon ustanovil z določbo §-a 155 odst. 1, da zdražitelj jamči za pomankljaj na največem ponudku, za stroške zopetne dražbe in za škodo, ki jo je prizadejal s svojo mudnostjo. (Določba zadnj. odst. §-a 155, da zdražitelj nima pravice do presežka, temelji na drugi pravni podstavi, namreč na izgubi vseh pravic iz domika.)

Iz teh izvajanj se razvidi namen zopetne dražbe in ta je: Navzlic mudnosti zdražitelja pripraviti upravičencem tolik plačilni fond, kolikor je bil ponudil mudni zdražitelj.

Vprašanje je: kako doseči ta namen, ali uradoma ali pa prepustiti dosego upravičencem. Videti je, da se zakonodajalcu javni interes pri tem vprašanju ni zdel tolik, da bi opravičil uradno postopanje, in zato si je izvolil drugo navedeno pot, sprejemši v krog upravičencev edino osebe, katerih pravic se dotika mudnost zdražitelja (§ 154 odst. 1 izvrš. r.). — S tem, da se ni določilo uradno postopanje, hotelo se je prepustiti upravičencem, da po svoji volji dajo moratorij zdražitelju. Že iz tega pa, da je določen krog upravičencev, sledi, da je iste smatrati za enoto vsaj v tem zmislu, da en sam udeleženec obvezno tudi za druge zdražitelju ne more dati moratorija. Tu se gre za interes cele skupine. Zato pa je vsak upravičenec zase, ne glede na dogovore drugih upravičencev z zdražiteljem, upravičen vložiti predlog za zopetno dražbo.

Kako je potem s stvarjo, ko je predlog za zopetno dražbo vložen po kakem upravičencu?

Najprvo se dotaknimo vprašanja: Kaj je z zdražiteljem? Ker isti ni izpolnil pogoja kupne pogodbe, tedaj je naravno, da

se hoče z jamstvom zdražitelja dobiti drugega kupca in da torej on ne pride več v poštev. To načelo je izraženo tako v vladni predlogi izvrš. reda, kakor v sklepu odseka drž. zbora. Zadnji pravi v svojih opomnjah: »daß ein Antrag, das geltende Recht (§ 378 a. G. O.) insoweit aufrecht zu halten, daß die bewilligte Wiederversteigerung einzustellen ist, wenn der säumige Ersteher nachträglich aber noch vor der Wiederversteigerung die Feilbietungsbedingungen erfüllt und alle aufgelaufenen Kosten bezahlt, fand nicht die Zustimmung des Ausschusses«. Vkupna konferenca pa je — ne da bi to posebej utemeljila — postavila v sedanji § 155 odst. 2 določbo: »die Wiederversteigerung unterbleibt, wenn der Ersteher vor Ablauf der Frist zum Rekurse gegen die Bewilligung der Wiederversteigerung die rückständigen . . . Meistbotsraten . . . erlegt«. S tem se je dal zdražitelju natančno določen moratorij. Le za ta čas more se še vzdržati kot kupec, pozneje ne več. To je tudi v §-u 154 odst. 2 določno izrečeno z besedami, da po pravnomočni dovolitvi zopetne dražbe izgubi veljavnost prva dražba. Zakonodajalec je po mojih mislih s preudarkom izbral izraz »unterbleibt« in ne »wird eingestellt«, kajti tu ne gre za ustavitev po določenih izvrš. reda, ampak za brezpredmetnost dovoljene zopetne dražbe, ker zdražitelj ostane kupec.

Stališče zdražitelja je torej, da on po pravnomočni dovolitvi zopetne dražbe ne pride več v poštev kot kupec, in da se ga zato tudi ne more več pripustiti k izpolnitvi dražbenih pogojev in ustavitvi dražbe.

Obrnimo se sedaj k vprašanju, ali in v koliko je dopustna ustavitev zopetne dražbe od strani v §-u 144 odst. 1 navedenih upravičencev?

S stališča zgoraj navedenega namena zopetne dražbe se mora reči, da je vsaka ustavitev nedopustna. Če je zopetna dražba začeta, tedaj je neovirano poiskati plačilni fond za upnike. Toda, ker je zakon izročil priganjanje upravičencem, je gotovo, da imajo razpolago tudi med tekočim priganjanjem (med tekočo zopetno dražbo). In ker so vsi upravičenci celota, morejo tudi samo vsi kot celota razpolagati s priganjanjem. Iz tega torej sledi, da je ustavitev dopustna samo po predlogu vseh upra-

vičencev, da torej tisti upravičenec, ki je sprožil zopetno dražbo, je ne more enostransko ustaviti.

Razlikovati pa moramo dva stadija zopetne dražbe.

Ako se vkupna ustavitev predlaga pred pretekom rekurznega roku, potem po ustavitvi ostane zdražitelj še nadalje zdražitelj. To sledi iz prej navedenih razmotrivanj. Nima pa taka ustavitev posledice po §-u 200 št. 3 izvrš. r., ampak presojati jo je zgolj po določbi §-a 39 št. 6; to izhaja iz namena (gospodarski oziri glede na zavezanca), kateremu služi določba §-a 200 št. 3.

Drugače pa je, če se predlog stavi pozneje. Iz tega, da zdražitelj kot kupec ne pride več v poštev in da prejšnja dražba izgubi svojo veljavnost, sledi, da je lastnik zopet zavezanec, da se torej dražbeno postopanje vrši zopet zoper njega tako kakor bi prve dražbe ne bilo. Razlika je bistveno samo ta, da ni več zahtevajočega upnika, ampak da so na njegovo mesto stopili vsi upravičenci in da ima to nadaljevanje samo namen, poiskati si drugega kupca, da se priskrbi plačilni fond. Če torej upravičenci ustavijo zopetno dražbo, potem jo ustavijo na korist zavezanca. Iz tega pa izhaja, da je taka ustavitev že ustavitev dražbenega postopanja v obče po §-u 200 št. 3, a ne samo zopetne dražbe.

Ad 2.

To vprašanje je potrditi. Ako se pri zopetni dražbi ne doseže najmanjšega ponudka, potem so v obče izčrpani vsi pripomočki, katere daje izvršilni red, da se doseže plačilni fond za stvarne upravičence. Če se najmanjši ponudek ni dosegel, mora tičati napaka kje drugje, skoro gotovo v previsoki cenitvi in neuspešno bi bilo zopetno dražbo ponavljati. Z nedosego najmanjšega ponudka pri zopetni dražbi je torej izvršba končana. In prav ker je po pravokrepnosti dovolitve zopetne dražbe tekla proti zavezancu in je od takrat dalje zopet on lastnik, je podan gospodarski interes, ki ga varuje § 151, namreč dati zavezancu poluletni odmor, da se ranžira.

Ad 3.

Določba §-a 72 zemlj. z. je obramba zavezanca. Ako dražba ostane veljavna, pripade hiperoha prav na podstavi te določbe

njemu, dočim bi brez nje morala pripasti po zaznambi domika vknjiženim upnikom. Iz tega razloga se zaznamba domika po dovolitvi zopetne dražbe ne bode smela izbrisati.

Ad 4.

Posledica pod št. 1. razvitega načela, da tvorijo vsi upravičenci celoto, je to, če zastopam mnenje, da pristop k zopetni dražbi niti mogoč ni. Kakor hitro je kateri izmed upravičencev predlagal zopetno dražbo, uvede se jo na korist vsem udeležencem, in ona teče, neodvisno od volje predlagatelja, do skončanja (izvzemši ustavitve, pod 1 navedene). Zato pa je vsak pristop odveč in predloge nadaljnjih upravičencev za zopetno dražbo bi bilo enostavno zavriniti z ozirom na že tekočo zopetno dražbo.

I. Kavčnik.

Gmotno stanje naših sodnikov.

Gmotno stanje sodnika se tiče gotovo tudi naroda, v katerem sodnik biva, kajti izročene so mu najdražje in najvišje blaginje narodove. Za dobro in nepristransko razsojo ni jedno, ali je sodnik brez skrbi za prilično shajanje svoje rodbine ali pa je v denarnih stiskah in s tem odvisen ne le od milosti svojih višjih, temuč tudi od gotovih slojev prebivalstva, h kateremu spadajo sodne stranke. Najtrdnejša idealna načela se omajejo, ako nimajo njih zastopniki trdnega gmotnega temelja!

Življenjske potrebe, cene živil so v slovenskih deželah neugodne tako ali še bolj, kakor v drugih kronovinah naše države. Dolžnost nam je torej brigati se tudi za ugodno gmotno stanje naših sodnikov, dasi raznovrstni sestavki in navedbe našega lista doslej niso imele nikakega uspeha.

Da zopet priobčimo par opomb v tem oziru, nas sili pregled osobja, sistemizovanega pri sodiščih, ki ga objavlja letošnji XIII. komad ukaznika za justično ministrstvo. Iz tega pregleda izhaja iznova, kar smo vedno trdili, da mora biti napredovanje sodnikov in posebno slovenskih sodnikov graškega nadsodišča